

Asia: VN/34558/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi rakentamislain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Kommentteja rakentamislain muutoksista

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos lausuu rakentamislain muutoksesta seuraavaa:

Tapahtumarakennelmat

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos pitää huolestuttavana lain muutoksen ehdotusta tilapäisten tapahtumarakennelmien jättämistä niiden koosta riippumatta rakentamisluvan ulkopuolelle. Tosin Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen tietämyksen mukaan jo nykyisinkin tapahtumarakenteiden luvanvaraisuuden määrittämisessä on kuntakohtaisia eroja. Laki astuessaan voimaan ehdotuksen mukaisena yhdenmukaistaisi käytäntöä, mutta ainoastaan luvanvaraisuuden osalta. Tämä on kuitenkin huolestuttava suuntaus, koska tilapäisten yleisötapahtumien rakenteet voivat olla kooltaan hyvinkin laajoja, ne voivat olla useampikerroksisia ja henkilömäärä niissä voi olla satoja - jopa tuhansia eli niiden mahdollisessa onnettomuustilanteessa uhreja saattaa olla pahimmassa tapauksessa lukuisia.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos pitää hyvänä sitä, että nykyisin kunnan rakennusvalvonta on osaltaan valvomassa tapahtumarakennelmien turvallisuutta. Näin siksi, koska pelastusviranomaisella ei ole osaamista tarkastaa rakenteiden lujuutta laskelmista eikä valmiista rakenteista eikä myöskään ole tuntemusta kantavuuden ja stabiiliteetin vaatimusten perusteista. Tämä osaaminen on ainoastaan rakennusvalvonnalla. Pelastusviranomaisella ei myöskään ole osaamista valvoa rakennelman rakennesuunnittelijan pätevyyttä. Tämäkin osaaminen on rakennusvalvonnalla.

Lain ehdotuksen mukaisessa tilanteessa tapahtumarakenteiden valvonta jäisi käytännössä pelastusviranomaiselle, poliisille ja joissakin tapauksissa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto TUKESille. Mikäli tapahtumassa on samanaikaisesti vähintään 200 henkilöä paikalla tai jos VNa (407/2011) 3

§:ssä esitetyistä kriteereistä joku toinen kohta täyttyy, tulee tapahtumaan laatia yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma. Pelastussuunnitelman sisältö on määritetty PeL (379/2011) 16 §:ssä. Pelastussuunnitelma toimitetaan alueen pelastusviranomaiselle viimeistään 14 vrk ennen tilaisuutta. Lisäksi tiettyihin tapahtumiin tulee laatia kuluttajaturvallisuuslainsäädännön edellyttämä turvallisuusasiakirja. Tämä voidaan yhdistää pelastussuunnitelmaan, jos se on tarkoituksenmukaista. Yhdistetyn asiakirjan on täytettävä molempien lainsäädäntöjen vaatimukset.

Pelastusviranomaisen tulee tarvittaessa ilmoittaa sille toimitetusta suunnitelmasta poliisille sekä ensihoidosta vastaavalle terveysturvaviranomaiselle. Lisäksi pelastusviranomaisen tulee tarvittaessa suorittaa kohteessa palotarkastus. Myöskään kuluttajaturvallisuusviranomaiset eivät tarkasta kaikkia tapahtumia.

Tulevaisuudessakin kunnan rakennusvalvontaviranomaisen pitäisi olla omalta osaltaan valvomassa tilapäisten rakenteiden turvallisuutta, koska se on käytännössä ainoa taho, jolla on osaamista suorittaa tämä laadukkaasti. Laissa tulisi määritellä menettely, jolla varmistettaisiin rakennusvalvonnan mukanaolo hankkeissa. Tämän menettelyn ei tarvitsisi olla lupamenettely, vaan se voisi olla siihen verrattuna kevyempikin menettely. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan rakennusvalvontaviranomaisella tulee olla jatkossakin vastuu rakentamisen valvonnasta, mukaan lukien tilapäiset rakenteet ja rakennelmat yleisötilaisuudessa ja muussa tapahtumassa. Mikäli lainsäädännössä edellytetään, että tilapäisille rakennelmille tulee hakea rakentamislupaa, tulee rakennusvalvontaviranomaisella olla tosiasialliset resurssit käsitellä luvat yleisötilaisuuksien ja muiden tapahtumien vaatimalla aikataululla.

Ehdotettu muutos 42 §:ssä vaatii tarkennusta siihen, mitä tilapäisellä tarkoitetaan ja mitkä yleisörakenteet jäävät luvanvaraisuuden ulkopuolelle. Esimerkki: Vaatiiko jatkossa ehdotetun lain mukaan rakentamislupaa esimerkiksi 3000 henkilön katsomo, joka rakennetaan yhden jääkiekko-ottelun ajaksi?

Tilapäisten ja väliaikaisten rakennelmien turvallisuuden varmistamiseksi laissa tulisi säätää menettelystä, jolla rakenteiden turvallisuus varmistetaan. Tapahtumarakenteita rakennetaan myös esimerkiksi telineratkaisuilla. Onnettomuustutkintakeskus on tutkintaselostuksessaan T2023-01 (Väliaikaisen telinesillan sortuminen Espoon Tapiolassa 11.5.2023, julkaistu 28.02.2024) todennut väliaikaisten telinesiltojen rakentamisesta: ”Telinealalla ei ole käytössä yhtenäisiä käytäntöjä, joilla varmistetaan telinerakennelman suunnittelun edellyttämä osaaminen. Siksi toteutukseen voi päätyä telinerakennelmia, joiden rakenteet ovat mitoitukseltaan riittämättömät. Toteutusvaiheessa suunnitelmien turvallisuutta ei enää varmisteta.”

Onnettomuustutkintakeskuksen tutkintaselostuksessa on myös tuotu esille, että telinerakennelmia kokoavilla henkilöillä ei välttämättä ole riittävää osaamista tarkastella suunnitelmissa tehtyjen teknisten ratkaisujen turvallisuutta. Jos tutkinnan kohteena olevalta sillalta olisi edellytetty

rakennuslupa tai toimenpidelupa, olisi rakennusvalvontaviranomaisen lupamenettelyssä varmistettu rakennuksen tai rakennelman suunnittelulle ja toteutukselle asetettujen vaatimusten toteutuminen.

Alle 30 m2 kokoiset rakennukset

Edellä mainitun lisäksi toistamme sen, mitä pelastuslaitosten kumppanuusverkosto on lausunut rakentamislain uudistuksen yhteydessä 7.12.2021 (42 § Rakentamislupa):

Uusi laki mahdollistaa alle 30 m2:n kokoisten rakennuskohteiden rakentamisen ilman rakentamislupaa. Kyseiseen pykälään tulisi lisätä rajoite, että ilman lupaa rakentaminen ei kattaisi nyt jo mainittujen rajoitusten lisäksi myöskään autosuojarakennusta tai -katosta ja tulisijallista rakennusta. On olettavissa, että esimerkiksi nämä paloturvallisuuden erityisosaamista vaativat rakennukset eivät tule täyttämään kaikkia paloturvallisuusvaatimuksia, mikäli ne toteutetaan ilman pätevää suunnittelijaa, rakentamislupaa ja viranomaisvalvontaa. Kaikilla hankkeeseen ryhtyvillä ei ole sellaista tietämystä ja osaamista paloturvallisuussäädöksistä, että rakennukset tulisivat olemaan paloturvallisia. Puutteita tulisi ilmenemään todennäköisesti ainakin savupiippujen riittämättömänä korkeutena, tulisijojen ja savuhormien puutteellisina suojaetäisyyksinä ja palo-osastointien puutteina autosuojarakennuksissa ja -katoksissa.

2. Esityksen mukaan Ilmastaselvityksessä tulisi raportoida uuden rakennuksen hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki. Asetusvalmistelun helpottamista varten kysymme, tulisiko näkemyksesi mukaan vähähiilisyyssarviointi tehdä rakennukselle sekä rakennuspaikalle (rakennuspaikalla tarkoitetaan mm. rakennuksen perustuksia), vaikka hiilijalanjäljen raja-arvot on suunniteltu koskevan vain rakennusta?

Vastaus:

A: Ilmastaselvityksen tulisi sisältää vain rakennuksen hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki

B: Ilmastaselvityksen tulisi sisältää rakennuksen sekä rakennuspaikan hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki

-

3. Minkälaisia taloudellisia vaikutuksia arvioit esitetyillä muutoksilla olevan edustamasi tahon kannalta?

-

4. Kommenteja alueidenkäyttölain 57, 188 a ja 197 §:stä

-

5. Kommenteja ympäristönsuojelulain 156 b §:stä

-

6. Kommenteja laista viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympärisövaikutusten arvioinnista annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Piela-Tallberg Nina
Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos